

Eikö ilman huoltajaa turvapaikanhakijoina tulleita haluta Suomeen?

Maahanmuuttovirasto on alkanut myöntää ilman huoltajaa tulleille nuorille lupia vain vuodeksi kerrallaan. Jatkolupia on myös evätty kokonaan. Epävarmuus tulevasta voi varjostaa nuorten kotoutumista ja elämää vuosikausia. Jatkoluvan epäämisessä voi lopulta olla kyse hengestä. Jatkolupakäytäntöä tulee muuttaa niin, että se tukee kotoutumista.

Turvapaikanhakijoiden määrät nousivat äkillisesti vuonna 2015. Maahanmuuttovirastoon palkattiin satoja uusia työntekijöitä purkamaan jonoja. Kiire, kokemattomuus ja paineet tehdä kielteisiä päätöksiä näkyivät prosessin ja päätösten laadussa, ja vaikuttavat edelleen hakijoiden elämään.

Tuore tutkimus osoittaa, että Maahanmuuttoviraston linja on tiukentunut, eikä sitä voi selittää ulkomaalaislain muutoksilla. Turvapaikanhakijoiden on entistä vaikeampi saada suojelua Suomesta. Tämän vuoksi oikeusavun saaminen on ensisijaisen tärkeää. Turvapaikanhakijoiden oikeusapujärjestelmään tehtiin kuitenkin muutoksia, jotka heikensivät sekä oikeusavun saantia että sen laatua.

Ilman huoltajaa tulleilla on lisäksi uusi ongelma; kiristynyt tulkinta jatkoluvan myöntämisessä. Vaikuttaa siltä, että Maahanmuuttovirasto haluaa varata mahdollisuuden palauttaa heidät takaisin lähtömaihinsa myöhemmin, täysi-ikäisinä. Oikeusvaltiossa linjamuutokset tulee kuitenkin tehdä lainsäädännöllä, ei viranomaisten tulkinnoilla.

Vuonna 2016:

530

yksintullutta sai kansainvälistä suojelua (turvapaikka tai toissijainen suojelu)

n.230

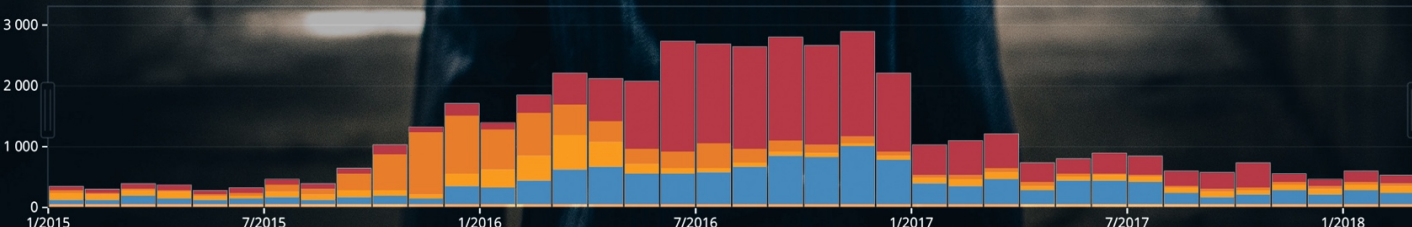
yksintullutta odottaa vielä ensimmäistä jatkolupapäätöstä (3/2018)

883

sai oleskeluluvan "muusta syystä"

Ruuhkavuoden aikana kielteisten päätösten osuus turvapaikkahakemuksiin kasvoi rajusti (punaisella kielteiset)
<http://tilastot.migri.fi/#decisions/23330/49?start=552&end=563>

2015 2016 2017 2018 VIIMEISET 12 KK VIIMEISET 6 KK



Järjestöt vaativat, että ilman huoltajaa tulleiden jatkolupakäytäntöä muutetaan välittömästi – ei enää vuoden pätkälupia

Vaadimme, että ilman huoltajaa tulleiden jatkolupakäytäntöä muutetaan niin, ettei nuorille anneta vuoden pätkälupia tai kielteisiä päätöksiä vailla painavaa syytä.

Näiden lasten ja nuorten parissa työskentelevät toimijat kunnissa ja järjestöissä näkevät uuden tulkinnan seuraukset. Nuoret haluaisivat kiinnittyä yhteiskuntaan ja kouluttautua. Mutta se edellyttää ennustettavuutta ja mahdollisuutta suunnitella tulevaisuutta. Nyt jatkuva epävarmuus tulevasta aiheuttaa huolta. Osa nuorista oireilee – on masentuneisuutta, koulupoissaoloja, viiltelyä, jopa itsemurhayrityksiä. Työntekijöiden aika kuluu jatkolupahakemukseen vaadittavien selvitysten tekoon nuorten kotoutumisen tukemisen sijaan.

Miten kotoutuminen voisi edistyä, kun järjestelmä pitää nuoria epävarmuudessa ja viestii jatkuvasti, että heitä ei haluta tänne?

Tilanne on kuormittava nuorille, eikä ole hyväksi yhteiskunnalle. Jatkolupakäytäntö vaatii välitöntä korjausta, eikä siihen tarvita lainsäädäntömuutosta. Annetaan nuorille jatkolupa vähintään kolmeksi vuodeksi ja näin mahdollisuus kotoutua!

Epävarma tulevaisuus – oleskelulupa ei takaa oikeutta jäädä maahan

Ilman huoltajaa tulleet turva-paikanhakijat:

3014 vuonna 2015

292 vuonna 2016

142 vuonna 2017

6 vuoden 2018 maaliskuun alkuun mennessä

- Oleskeluluvat myönnetään aina luvan luonteesta riippuen ensin 1-4 vuodeksi. Sitten haetaan jatkolupaa. Neljän vuoden jälkeen voidaan myöntää pysyvä lupa.
- Yksilöllisestä inhimillisestä syystä oleskeluluvan (ulk.laki 52 §) saaneiden kohdalla oleskelulupa myönnetään ensin vuodeksi.
- Jatkolupien myöntäminen siirrettiin poliisilta Maahanmuuttovirastolle vuoden 2017 alusta. Aiemmin poliisi myönsi jatkoluvan lähes automaattisesti, ellei hakija ollut tehnyt rikosta.
- Nykyisin yksilöllisestä inhimillisestä syystä luvan saaneet nuoret saattavat saada kielteisen päätöksen jatkolupahakemukseensa täytettyään 18. Maahanmuuttovirasto myöntää, että lupa saatetaan ulottaa tarkoituksella vain hakijan 18-vuotispäivään.
- Viraston uusi tulkinta on, että alaikäisyys itsessään on peruste myöntää oleskelulupa yksilöllisestä inhimillisestä syystä ja täysi-ikäisen kohdalla on löydettävä uusi peruste.
- Perusteluna kielteisille jatkolupapäätöksille on useimmiten ollut, että maassa on oleskeltu vähän aikaa eikä kiinteitä siteitä Suomeen ole syntynyt.
- Myönteisissä päätöksissä Migri on usein katsonut, ettei jatkolupaa voida antaa moneksi vuodeksi, koska kotoutuminen ei ole edennyt tarpeeksi.

Lue lisää

- Maahanmuuttoviraston tilastot <http://tilastot.migri.fi/#applications/23330/49>
- Bodström, Erna (2017). Ansiotien maahanmuuttaja ja Suomen turvapaikkakäytännöt. Tiede & edistys 3/2017, 227-234.
- Ihmisoikeuskeskuksen kannanotto 5.2.2018 <http://www.ihmisoikeuskeskus.fi/?x5984785=6034456> ja Ihmisoikeuskeskuksen muistio oikeusturvaongelmista: https://www.ihmisoikeuskeskus.fi/@Bin/6034205/Ihmisoikeuskeskuksen%20muistio_turvapaikanhakijoiden%20oikeusturvaongelmat_1.2.18.pdf
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun, Turun yliopiston ja Åbo Akademin pilottitutkimus Maahanmuuttoviraston päätöksistä <http://www.utu.fi/fi/yksikot/law/tutkimus/katsauksia-ja-tutkimusraportteja/Sivut/home.aspx>
- Yle:n reportaasi 19.3.2018, "Migrin miniluvat nuorille herättävät huolta". <https://yle.fi/uutiset/3-10118282>

